

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2010
5. volební období

486.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 61. schůze konané dne 14. ledna 2010

k Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany (přepracování) /kód dokumentu 14959/09, KOM(2009) 554 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace 1. náměstka ministra vnitra plk. JUDr. Jiřího Komorouse, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Jana Bauera a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Jan Bauer v. r.
zpravodaj výboru

Kateřina Jacques v. r.
předsedkyně výboru

DOKUMENT 14959/09

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany

**KOM(2009) 554 v konečném znění, kód Rady 14959/09
Interinstitucionální spis 2009/0165/COD**

- **Právní základ:**
Čl. 63 první pododstavec Smlouvy ES.
Podle znění Lisabonské smlouvy je nově právní základ upraven v čl. 78 odst. 2 SFEU.
- **Datum zaslání Radě EU:**
22. 10. 2009
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
28. 10. 2009
- **Datum projednání ve VEZ:**
12. 11. 2009 (1. kolo)
- **Procedura:**
Spolurozhodování.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 3. listopadu 2009, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 26. 11. 2009 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Tento návrh směrnice je přepracovanou verzí dosavadní „procedurální směrnice“ z prosince 2005.¹ Stejně jako „kvalifikační směrnice“ byla i tato zveřejněna Komisí 23. října 2009 a i proto ještě nebyla na úrovni Rady projednávána.

Návrh zapadá do snah Evropské unie o zajištění vyšší míry harmonizace v oblasti mezinárodní ochrany, jak ostatně také vyplývá z Plánu politiky pro azyl.² Velmi úzce

¹ Směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (tzv. „směrnice o azylovém řízení“ nebo také „procedurální směrnice“)

² Sdělení Komise

přítom souvisí s návrhem na zřízení Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu, který by měl být zřízen s cílem posílit „kvalitu rozhodovacích procesů“ v oblasti azylu.

Návrh směrnice je, stejně jako v případě kvalifikační směrnice, součástí snah o vytvoření jednotného Společného evropského azylového systému (CEAS). Tato procedurální směrnice byla přitom přijata jako poslední z pěti směrnic, které byly přijaty v rámci první fáze budování zmíněného CEAS, tj. mezi lety 1999 – 2005. Cílem je vyřešit některé nedostatky v řízeních o přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany a zajistit vyšší a harmonizovanější normy ochrany. Na základě konzultací zúčastněných stran a externí studie, kterou si Komise nechala vypracovat, vyplývají dva hlavní problémy: dosavadní normy jsou

- nedostačující a
- nepřesné.

K těmto závěrům přitom Komise dospěla již necelé dva roky po ukončení transpoziční lhůty procedurální směrnice z r. 2005. V zásadě jde Komisi o to, že dosavadní znění směrnice poskytuje členským státům velkorysou možnost širokého uvážení, což způsobilo nemožnost dostatečné harmonizace jednotlivých právních předpisů.

V konečném důsledku by tak návrh přepracované směrnice měl v oblasti azylové politiky usnadnit a racionalizovat procesní předpisy, a tím vést ke kvalitnějším rozhodnutím, vydaným v prvním stupni, což by mělo mít za následek vyšší efektivitu, zabránění zneužívání tohoto institutu nebo snížení nákladů na řízení.

- **Obsah a dopad:**

V souvislosti s výše zmíněnými cíli by měl návrh přepracované směrnice obsahovat následující instrumenty:

Zavedení ***jednotného řízení*** při posuzování žádostí o mezinárodněprávní ochranu, tedy jak při posuzování žádostí o azyl, tak o doplňkovou ochranu. Toto jednotné řízení vyplývá z podstaty jednotlivých institutů, protože by se nejprve měly zkoumat důvody pro udělení azylu, poté podmínky pro udělení doplňkové ochrany. Toto jednotné řízení v České republice již funguje.

Návrh také poskytuje některé záruky na ***zlepšení přístupu k azylovým řízením***. Tímto tak byly do oblasti směrnice zahrnuty také teritoriální vody, návrh také upřesňuje povinnosti pohraniční stráže, policie a dalších subjektů.

Měly by také být zavedeny určité ***procesní záruky v řízení v prvním stupni***. Do nové právní úpravy by tak měly být promítnuty určité zásady spravedlivého procesu podle judikátů Evropského soudního dvora, jako právo na obhajobu či zásada rovnosti podmínek. Jde zejména o to, poskytnout žadatelům možnost řádně odůvodnit svou žádost – z toho důvodu byly také zrušeny některé výjimky jako nezahrnutí ústního pohovoru v případě tzv. zrychleného řízení apod.

Kromě procesních záruk se jedná o zavedení určitých ***procesních prostředků a pojmů***. Ty by tak nově měly být konzistentnější a jednodušší, zároveň by však měly zabránovat pokusům o zneužití či na tyto pokusy rychle reagovat. Měly by se také nově zavést některé lhůty u řízení v prvním stupni, obecná lhůta je plánována na 6 měsíců s možností prodloužení.

Snahy Komise také směřují k tomu, aby byl *usnadněn přístup žadatelů k účinnému opravnému prostředku*. Také do této oblasti se přitom promítá judikatura Evropského soudního dvora či Evropského soudu pro lidská práva.

V zásadě (tedy s určitými výjimkami) nyní bude platit automatický odkladný účinek odvolání proti rozhodnutím o žádostech o mezinárodní ochranu přijatých v prvním stupni, odvolací řízení by přitom měla probíhat dle zásady rovnosti podmínek.

Stanovisko ČR

Ministerstvo vnitra jako gestor nemělo vzhledem k nedávnému zveřejnění návrhu směrnice možnost důsledně analyzovat potenciální dopady návrhu.

Obecně však vítá sjednocení terminologie s kvalifikační směrnicí (2004/83/ES), zejména společný pojem mezinárodní ochrana – ten tak zastřešuje jak azyl, tak doplňkovou formu ochrany.

Některé problémy může působit právo přístupu žadatelů k řízení o mezinárodní ochraně. Jedná se o velmi citlivou oblast, přitom jsou některá nová ustanovení velice vágní, lze proto při přijímání čekat určité obtíže. Nesnáze také může působit zrušení tzv. zvláštního řízení, kterýžto institut je v ČR používán.

Také s některými dalšími nově zaváděnými instituty se ČR neztotožňuje a bude žádat vysvětlení, např. v oblasti přezkumu rozhodnutí.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Projednáváno v 1. čtení v Evropském parlamentu.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** předložený návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany;
2. **ž á d á v l á d u** , aby ho informovala o dalším průběhu projednávání návrhu této směrnice.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Jan Bauer v. r.
zpravodaj výboru

Kateřina Jacques v. r.
předsedkyně výboru